

НАСТАВНО-УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ
ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИХ СТУДИЈА УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У
БЕОГРАДУ

Предмет: Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

„Сусрет - вишемедијска просторна инсталација“ кандидаткиње Марије Богдановић.

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „Сусрет - вишемедијска просторна инсталација“ кандидаткиње Марије Богдановић је на састанку одржаном 30.06.2024. године усвојила извештај којим се позитивно оцењује докторски уметнички пројекат Марије Богдановић. Извештај Комисије садржи: уводно образложење, биографију кандидаткиње, анализу докторског уметничког пројекта, оцену остварених резултата и критички осврт чланова Комисије као и закључак Комисије.

Уводно образложење

Докторски уметнички пројекат је са предложеним насловом „Сусрет - вишемедијска просторна инсталација“ одобрен на 104 седници Сената Универзитета уметности 2016. године. За ментора је постављен др ум Зоран Тодоровић, ред.проф. Факултета ликовних уметности. Комисија за оцену и одбрану у саставу: др ум Зоран Тодоровић, ред. проф. – ментор, мр Драган Димчић, ред. проф. ФДУ, др ум Александра Јованић, ванр. проф. ФЛУ, др Биљана Лековић, доцент ФМУ и др Мариела Цветић, ред. проф. Архитектонског факултета Универзитета у Београду формирана је на седници већа интердисциплинарних студија Универзитета уметности одржаној 16.05.2024.

Биографија кандидаткиње

Марија Богдановић је рођена 1981. године у Београду. Дипломирала је 2005. године на сликарском одсеку Факултета ликовних уметности, у класи професора Јована Сивачког. Била је стипендиста Међународне школе за сликање, цртање и вајање International School for Painting, Drawing and Sculpture у Монтекастелу, Италија, 2005. године. Током школске 2009/2010. године похађала је радионицу „3D системи“ на Факултету ликовних уметности под менторством проф. Мрђана Бајића. Члан је УЛУПУДС-а од 2008. године.

Поред више самосталних изложби (ДКСГ, изложба слика и везова *Кроз време*, 2007, Београд; СКЦ, изложба цртежа и инсталације *Магнолија*, 2008, Београд; УЛУПУДС, Мала галерија, изложба скулптура *Дијалози*, 2009, Београд; Центар за културу Сопот, изложба цртежа *Imaginarium*, 2010; Модерна галерија Лазаревац, изложба цртежа 2011; Атеље „Отклон“, изложба цртежа *Candy Addicted*, 2011, Београд; Галерија СУЛУЈ, просторна инсталација *Long Time No Sea*, 2012, Београд; Уметнички простор U10, просторна инсталација *За Јуче, Данас и Сутра*, 2015, Београд; Галерија СКЦ Крагујевац, изложба објеката *За Јуче, Данас и Сутра*, 2016), Марија је излагала на преко четрдесет групних изложби у земљи и иностранству (Цртачи 1997-2005 из класе проф. Јована Сивачког, Галерија ФЛУ, 2005, Београд; изложба слика и цртежа учесника резиденцијалног програма, International School of Painting, Drawing and Sculpture, 2005, Монтекастело; Студенти групе за Вишемедијску уметност – Рад „Иритације“ у оквиру Ноћи музеја, СКЦ, 2015, Београд; Избор из колекције Галерије СКЦ Крагујевац 2015-2016, 2017, Крагујевац. Учествовала је на међународним резиденцијалним пројектима као што су: Међународна колонија (Тршић); Међународни ликовни сусрет РОААRT 2006 ZA MIR (Марибор); Међународна колонија „Слама“ (Осијек), Међународна ликовна колонија „Академија Јелена Анжујска“ (Рашка), Керамичка колонија РОЊГИ (Ријека), 15. Arte in Situ (Водњан).

Од 2011. године учествовала је на више радионица савременог театра: Плаво позориште (Београд), Венецијанско бијенале, Biennale College – theatre (Венеција) и БЕЛЕФ (Београд).

Од 2013. године ради као наставник уметности на предмету *Визуелне уметности* на Учитељском факултету у Београду. У оквиру програма ERASMUS+ ICM mobility, одлази у Конгсберг (Норвешка) 2018. године као један од координатора радионице *Workshop in experimental clay work*, на University College of Southeast Norway.

Анализа докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројект чини текстуални рад насловљен „Сусрет - вишемедијска просторна инсталација“, који је предочен у шеснаест поглавља на 101 куцаној страни (Times New Roman 12, са проредом 1,5) са списком литературе од 33 библиографских јединица и 4 вебографских, са илустрованим прилозима као и са биографијом канидаткиње.

Писана експликација докторског уметничког пројекта постављена је као поетичко протеоријски рад који се састоји из две целине. У првом делу представљен је осврт на изабране концепте из антропологије и психологије, као и из уметничких области као што су модерни плес и антрополошки театар, који формирају теоријски и поетички оквир пројекта. Рад започиње анализом изражајних могућности људског тела, посматраног као уметнички и делатни инструмент, са примерима из позоришта и перформативних уметности. У другом делу експликације се више говори о реализацију уметничког пројекта, поред тога се описују и почетне идеје и њихов развој кроз приказ ранијих радова. Анализирају се методи и детаљно се описује комплетан практични рад. Овај сегмент текста, као и сам уметнички пројекат, изводе се из идеја и концепата развијених у претходном теоријско-поетичком оквиру.

Сам пројекат је изведен као инсталација која је направљена на основу снимљених интервјуа са четрдесет и четворо људи, одабраних по систему случајног доступног узорка. Рад је, дакле, постављен као вишеканална аудио-визуелна инсталацију у простору Оставинске галерије у Београду почетком јуна 2024. године.

Експликација докторског уметничког пројекта:

Докторски уметнички пројекат "СУСПЕТ – Вишемедијска просторна инсталација", садржи две различите медијске линије које су постављене у перцепцијски комплексан размештај. Основна мотивација овог рада полази из претпоставке да је мишљење као такво у релацији са емоцијама, тачније да ове две појаве међусобно конвергирају једна у другу, да су међусобно зависне као и да их тело може манифестовати и изван вербалне конвенције језика.

Циљ је да се уметничким поступком преиспита доминантни начин изражавања, наглашавајући видљиве телесне импулсе, читања тела и геста уместо вербалног говора и наратије.

Пројекат је реализован као аудио-видео инсталација, која је приказана као вишеканална галеријска пројекција. Видео је настао монтажом снимљених секвенци интервјуа са различитим учесницима овог пројекта, где се монтажерска пажња фокусира на избор спонтаних телесних гестова и афектација саговорника током снимљених разговора. Иако је снимљени документарни материјал обиман и могао је на различите начине да буде интерпретиран, изабране секвенце су обликоване у конкретан плесни облик као крајњи исход уметничког рада чиме се процес видео монтаже довео у функцију и може се посматрати као проширена кореографска интервенција. Звучна компонента рада заједно са визуелним делом има за циљ да синергијски утиче на посматрача и реализована је аудио монтажом аутентичног звучног садржаја снимака ових разговора. Овакава форма рада је заснована на проналажењу поступака унутар језика перформанса као и проналажење одговарајућих облика медијског приказивања и документовања извођачког поступка који чини базични материјал аудио.визуелне инсталације.

Рад истражује начин на који се одређени живи догађај може преобликовати у видео и аудио медиј који модификују његов оригинални ток и ритам користећи кореографске и монтажне технике. Другим речима, рад испитује различите експресивне потенцијале аудио-видео медија изостављајући или преобликујући првобитни наративни садржај.

У експликацији ДУП кандидаткиња прати и настоји да препозна сопствену позицију у односу на бројне научне студије, теоретизације перформанса, плеса, глумачке телесне тактике следећи истраживачке анализе многих уметника и научника као што су

Еуђенио Барба (Eugenio Barba) и Никола Саварезе (Nicola Savarese), Јержи Гротовски (Jerzy Grotowski), Мага Магазиновић, Исадора Данкан (Isadora Duncan), Рудолф Лабан (Rudolph Laban), Марсел Мос (Marcel Mauss) итд.

Како је рад посвећен кореографисању спонтаног гестикулирања током говора занимљива је веза са Мосовом идејом телесне технике у антропологији, која је као наука дала доста подстицаја и алатки теорији и пракси перформанса и театра.

Под појмом телесне технике Мос је подразумевао традиционалне начине на које људи у различитим друштвима користе своја тела. Он је ове начине тумачио као хабитусе које друштво уграђује у своје чланове кроз системе породичног, културног и моралног образовања. Истовремено, многа научна истраживања су потврдила неуролошку повезаност између говора и геста, везу између области задужених за говор и за моторику шаке.

Реферирајући се на Доналда Блумфелда (Donald Blumenfeld) и његов предлог да се плес може разумети као усмеравање пажње на нечије кретање, на кретање било које врсте, као и на основу неких искустава кореографа и перформера као што је Мерс Канингам (Merce Cunningham) са својим не повезаним плесним елементима заснованим на случајности, неодређености и свакодневици или на основу неких радова Пине Бауш, Џоен Џонас (Joan Jonas) и пионирке филмске кореографије Маје Дерен (Maya Deren) која се занимала за плес пред камером, Марија Богдановић конципира сопствено истраживање покрета и његову медијатизацију. У том смислу ауторка овог пројекта описујући своја запажања током реализације рада каже: 'Настале без било какве намере, телесне реакције људи деловале су креативно и вешто изведене, а у својој разноврсности и аутентичности наликовале су уметничким перформативним креацијама. Појединачно су садржале разноврсне експресивне зоне тела; од активних стопала, целих ногу, само једне руке или као што је то било случај са већином – обе руке. Било да су се разговори одвијали у групи или у пару, онај који говори преузимао би примат те су се самим тим смењивале и „улоге” то јест перформативне деонице саговорника у односу на динамику разговора. Камера је на изванредан начин била „око” посматрача, бележећи приказ онолико прецизно и дуго колико су то дозвољавале околности.'

За разговоре са учесницима су изабране одређене теме као што су биле: сигурно место, што се заправо односило на одређено сећање из детињства или ране младости, на неки пријатан догађај, особу или место коме се радо враћају у мислима. Затим неки важан сан кога се сећају или који им се понавља. Такође једна од тема била је и неправда са којом се суочавају.

С обзиром да је намера ауторке пре свега била усмерана на плесну и кореографску димензију ових разговора, говор који је снимљен није сам по себи био предмет опсервације и анализе, он је пре свега био у функцији емотивног окидача који је покретао тела саговорника. Поступак је имао облик неке псеудо-научне студије. Поставка разговора је формално конципирана али се настојало да интеракција са учесницима буде што је више могуће релаксирана и подстицајна . У том смислу, ауторки пројекта је уједно припала улога модератора/кореографа и редитеља. Снимљени материјал је посматран независно од теме које су биле повод за разговор. Као што је већ речено, у центру пажње је било тело које је анализирано према положају трупа и главе, интензитету и ритмичности импулса, облику и обиму експресије и сл. Фокус едитовања снимљеног материјала био је на покрету. Аудио сегмент рада је компонован од звучног материјала снимљеног током ових разговора на бази реслова видео монтаже покрета која је реализована тако што је звук током овог поступка био искључен. Заправо се ради о sound art интервенцији која на свој начин интерпретира видео перформативну целину коју потписује Марија Балубцић као коаутор овог пројекта. Како каже ауторка ДУП: “основна функција звука у раду *СУСПЕТ* је да заједно са визуелном медијском линијом буде у служби плеса и динамичног кинестетичког доживљаја посматрача. Оба медија, осим што су део истог амбијента, временски су интегрисани један у други. Динамички ток видеа је задата норма за динамику и нивелацију звука, те тако видео и звук добијају удружено својство“ Докторски уметнички пројекат "СУСПЕТ" изложен је у Оставинској галерији у Београду. Рад је организован у три сегмента унутар галерије, сваки сегмент представља посебни део видео-звучне инсталације, простор галерије је подељен у три дела где су се у првој просторији приказивале две целине "Сигурно Место" и "Неправда", док је у другој просторији приказиван "Сан". Трајање појединих тема је различито: "Сигурно место" траје 3 минуте и 45 секунди, "Сан" 4 минуте и 25

секунди, а "Неправда" 4 минуте и 15 секунди. Видео пројекције су постављене на дну сваке просторије, док су текстуалне теме истакнуте на зидовима галерије. Ове три видео инсталације, заједно са звучном компонентом, формирају мултимедијално искуство које претвара галерију у тродимензионални простор за перформансе. Звук повезује сегменте рада што при кретању из једног простора у други ствара доживљај кретања кроз саму инсталацију. Ова поставка функционише као "перцептивни перформанс" за посетиоце, омогућавајући им да мењајући своју позицију унутар галерије имају различит доживљај рада у целини. У том смислу би се могло рећи да рад функционише као типичан пример инсталације као уметничке форме. Конкретније речено, унутар приказаних видео садржја, актери се смењују у својим активностима, док се позиција тела на екрану не мења. Превођењем физичког у дигитално, аутор се поставља као скривени приповедач или исповедник, док локација пројекције имплицира место за посматрача или "сведока". Финални производ је визуализација различитих експресија, интегрисаних у јединствену, временски фрагментирану виртуелну целину.

Оцена остварених резултата и критички осврт

Марија Богдановић је свој рад направила као аудио-видео-кореографску представу са партитурама које су постављене у форму вишеканалне просторне видео инсталације. Оно што је у експликацији рада било тражено и анализирано кроз читања различитих научних и теориских текстова који се тичу многобројних облика комуникације и генерално феномена комуникације, изведени рад је на неки начин проблематизовао и довео у питање. Наиме, на основу предочених текстова и литературе кроз које је Марија прошла пратећи феномен геста и покрета као невербалне комуникације не следи да је њена интервенција којом доноси овај рад комуникациони феномен. Рад пре функционише као информациска збрка која производи кинестетичко-хоптичку афектацију засновану на гледању ове колажиране видео кореографије. Рецимо, један од видео колажа који траје нешто мање од пет минута али се гледа у loop-у публика често посматра дуже од четрдесет минута управо зато што то има тактилно-спекулативни а не информацијски карактер. Људски гест и афектације су преносиве,

могу се ширити иако нису поруке, као зараза, исто као што и иза сваког „мислим“ стоји и неко „осећам“ што у ствари и јесте канал повезивања не само међу људима него и међу духовима и телима. Од ове премисе повезаности и нераздвојивости духа и тела, мишљења и покрета/геста и почиње истраживање на овом пројекту који на свој начин потврђује ова разликовања и поделе као иначице истог.

Ту постоји и једна мала интрига која додаје нешто на спекулативности рада, он се изводи на месту или уз помоћ интервјуа, фиктивног дијалога, исповести или разговора међу пријатељима, који како се испоставља не занимају ни ауторку ни публику а у крајњој линији ни пријатеље који учествују у овој игри, иако игра није лажна. Из свега тога је овим видео захватом као неком врстом екстракције добијен материјал од којег је склопљен колаж који од свих тих разбацаних гестова и ликова прави један кохерентан и чврст концептуално афективни склоп који прелази преко и изван свих изражајности, искрености и емотивности од којих је сачињен.

Закључак комисије

Докторски уметнички пројект кандидаткиње Марије Богдановић „Сусрет - вишемедијска просторна инсталација“ је изведен као аудио-видео-кореографска представа са својеврсним партитурама које су постављене у форму вишеканалне аудио- видео инсталације.

Посебан допринос уметничког пројекта Марија Богдановић је успешно разрешавање односа паранаучног и уметничког истраживања, режираног перформанса и медијатизовања кореографије.

Кандидаткиња Марија Богдановић је докторским уметничким пројектом „Сусрет - вишемедијска просторна инсталација“ остварила разрађен уметнички пројект којим је демонстрирала професионалну и уметничку компетентност у домену савременог и иновативног вишемедијског стварања. Кандидаткиња је докторским уметничким пројектом показала способности да постави, развија и разреши сложене уметничке и теоријско-поетичке проблеме. Истраживањима за пројект, његовој реализацији анализи и презентацији кандидаткиња је показала способност да успешно разреши проблеме деловања и стварања у савременој уметности.

Комисија оцењује докторски уметнички пројект кандидаткиње Марије Богдановић „Сусрет - вишемедијска просторна инсталација“ као вредан и иновативан истраживачко уметнички рад којим су отворене важне могућности новог доживљаја плесне уметности и медија као и разумевања односа уметности и културе, односно, уметности и савременог живота.

Комисија са задовољством предлаже Наставно уметничком већу интердисциплинарних студија Универзитета уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да прихвати извештај, те да покрене процедуру за јавну одбрану докторског уметничког пројекта кандидаткиње Марије Богдановић.

У Београду, 30.06.2024.

Комисија:

др ум. Зоран Годоровић ред. проф ФЛУ (ментор)

мр Драган Димчић, ред. проф. ФДУ

др ум Александра Јованић ванр. проф. ФЛУ

др Биљана Лековић, доцент ФМУ

др Маријела Цветић, ред. проф. Архитектонског факултета Универзитета у Београду